

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ · УРОК 66

Культура в перші повоєнні роки. Повсякденне життя в перші повоєнні роки.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Що потрібно зрозуміти на уроці

Головна думка. Культурне життя повоєнної України було суперечливим: школи, виші й наукові установи відбудовувалися, з'являлися визначні технічні та мистецькі здобутки, але творчість залишалася під ідеологічним контролем. Повсякденність більшості людей визначалася житловою кризою, дефіцитом, важкою працею та особливо складним становищем села.

- назвати основні здобутки освіти й науки
- охарактеризувати внесок Олександра Палладіна, Сергія Лебедєва та Євгена Патона
- пояснити суперечливість розвитку літератури й мистецтва
- порівняти повсякденне життя міського і сільського населення

1. Основний матеріал

Питання / етап	Що треба знати
Шкільна освіта	У 1944–1945 рр. відбудували й побудували 1669 шкіл, до 1950 р. — ще близько 1300. У 1953 р. почався перехід до обов’язкової семирічної освіти.
Мова освіти	Скорочувалася частка українських шкіл і посилювалася русифікація.
АН УРСР	Головною науковою установою залишалася Академія наук УРСР на чолі з Олександром Палладіним.
Атомний реактор	У 1946 р. запущено перший в УРСР і СРСР експериментальний атомний реактор.
МЕОМ	У 1948–1951 рр. під керівництвом Сергія Лебедева створено МЕОМ — малу електронну обчислювальну машину.
Євген Патон	Автоматичне зварювання застосовували на газопроводі Дашава—Київ та при спорудженні суцільнозварного мосту через Дніпро.
Література й мистецтво	Працювали Олесь Гончар, Максим Рильський, Павло Тичина, Володимир Сосюра, Андрій Малишко; у мистецтві — Катерина Білокур, Тетяна Яблонська.
Місто і село	У містах бракувало житла й товарів. У селах трудодні оплачувалися мізерно, присадибні ділянки обкладали податками, а селяни не мали паспортів і свободи переїзду.
Демографія	У 1951 р. населення УРСР ще було меншим, ніж у 1940 р.; соціальну структуру змінювали повернення демобілізованих, репатріантів, евакуйованих і депортації.

2. Опорні дати

Дата / період	Подія
1944–1945 рр.	Масове відновлення шкіл
1946 р.	Запуск експериментального атомного реактора
1948–1951 рр.	Створення МЕОМ
1949 р.	Газопровід Дашава—Київ
1953 р.	Перехід до семирічної освіти; завершення мосту ім. Патона

3. Ключові поняття

Поняття	Пояснення
репатріанти	люди, які повернулися на батьківщину після перебування за її межами
семирічна освіта	обов'язкова освіта тривалістю сім років
МЕОМ	мала електронна обчислювальна машина
соціалістичний реалізм	офіційно схвалений радянською владою метод мистецтва
трудодень	умовна одиниця обліку праці колгоспника

4. Постаті та інституції

- Олександр Палладін
- Сергій Лебедєв
- Євген Патон
- Олесь Гончар
- Максим Рильський
- Володимир Сосюра
- Катерина Білокур
- Тетяна Яблонська

5. Причина → подія → наслідок

Воєнні руйнування, демографічні втрати та централізована модель радянського суспільства

Відбудова освіти й науки + технічні прориви + культурні здобутки + ідеологічний контроль + повоєнна скрута

Відновлення інфраструктури за збереження бідності, нерівності між містом і селом та залежності культури від державної ідеології

Підсумок уроку

Повоєнна Україна швидко відновила школи, наукові установи й культурне життя та дала визначні технічні здобутки. Проте повсякденність залишалася важкою, а культура й освіта розвивалися в умовах цензури та русифікації.